

Οι Συνθήκες Απορρύθμισης του Ασφαλιστικού Συστήματος στην Ελλάδα τη Δεκαετία του 1990

του Σάββα Ρομπόλη

1. Αντί Εισαγωγής

Το σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων στην Ελλάδα βρίσκεται σε κρίση. Μία κρίση με μακροχρόνιο και διαρθρωτικό χαρακτήρα που τα κύρια αίτια της, επικεντρώνονται στις κρατικές ανορθολογικές παρεμβάσεις αξιοποίησης των αποθεματικών, στις δυσμενείς εξελίξεις της απασχόλησης με την αύξηση της ανεργίας, στις δημογραφικές μεταβολές του πληθυσμού και στις επιλογές κοινωνικής πολιτικής που ανατέθηκαν χρηματοδοτικά και ασφαλιστικά στην κοινωνική ασφάλιση.

Οι εκδηλώσεις της κοινωνικο-ασφαλιστικής κρίσης, αναφέρονται τόσο στην ανισορροπία του ισοζυγίου ικανοποίησης των κοινωνικο-ασφαλιστικών αναγκών, όσο και στην ανισορροπία του οικογενειακού ισοζυγίου, που είναι το αποτέλεσμα της προοδευτικής διόγκωσης των ελλειμμάτων, (9% του ΑΕΠ ή 1,1 τρισ. δραχ) της κοινωνικής ασφάλισης.

Πράγματι, η βαθμιαία αύξηση αυτών των ελλειμμάτων είναι σήμερα ένα από τα πιο σοβαρά προβλήματα του συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων.

Παράλληλα, ο συνδυασμός της οικονομικής κρίσης της κοινωνικής ασφάλισης, με το χαμηλό επίπεδο ασφαλιστικής και υγειονομικής υποδομής στη χώρα μας, τοποθετεί το σύστημα κοινωνικής προστασίας στο περιθώριο των αποτελεσμάτων της παραγωγικής διαδικασίας, με την απορρόφηση ενός μειούμενου ποσοστού από το παραγόμενο προϊόν της οικονομίας. Από την άποψη αυτή, είναι χαρακτηριστική η θέση και η εξέλιξη των μεταβιβαστικών πληρωμών (επιχορηγήσεις για τη χρηματοδότηση των ελλειμμάτων του Ι-ΚΑ, ΟΓΑ, ελιδόματα κοινωνικής πρόνοιας, συντάξεις κ.λπ.) στην κατηγορία των ανελαστικών δαπανών του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Διαπιστώνεται ότι στη σφαίρα των ανελαστικών δαπανών, υποβαθμίζεται η θέση των μισθών και των συντάξεων, εφόσον από 34,4% το 1980, μειώθηκαν στο 25,6% το 1991 των συνολικών δαπανών του Γ.Π.Κ. Αντίστοιχη μείωση παρατηρείται και στις μεταβιβαστικές πληρωμές, όπου 15,4% το 1981 και 20,3% το 1989, μειώνονται σε 16,5% το 1991 των συνολικών δαπανών του Γ.Π.Κ.⁽¹⁾

Παράλληλα με αυτές τις δημοσιονομικές εξελίξεις των μακροοικονομικών μεγεθών της κοινωνικής ασφάλισης, παρατηρούμε την υστέρηση των εσόδων, σε σχέση με τη βαθμιαία αύξηση των δαπανών και την προοδευτική διεύρυνση των ελλειμμάτων.

Ο Σάββας Ρομπόλης είναι αναπλ. καθηγητής στο Πανεπ. Αργαίου.

Είναι χαρακτηριστικό ότι, μετά τη στασιμότητα των συνταξιοδοτικών δαπανών στη δεκαετία του 1970 (7% του ΑΕΠ), στη δεκαετία του 1980 οι συνταξιοδοτικές δαπάνες κυμάνθηκαν βαθμιαία από 10%-15,1% (1990) του ΑΕΠ.

Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στη βαθμιαία αύξηση του επιπέδου των συνταξιοδοτικών παροχών, οι οποίες αναβαθμίζοντας τη συμμετοχή αυτών των δαπανών στο ΑΕΠ, προσέγγισαν το 70% του Κοινοτικού μέσου όρου. Το 1980 οι συντάξεις απορροφούσαν το 61,5% του συνόλου των δαπανών των ασφαλιστικών ταμείων. Το 1990 απορροφούσαν το 73%.

Στο διάστημα 1980-1990, οι άμεσα ασφαλισμένοι αυξήθηκαν κατά 24%, οι συνταξιούχοι κατά 43% και οι δικαιούχοι παροχών ασθένειας κατά 4%.

Έτσι, στο τέλος της δεκαετίας του 1980, οι ασφαλιστικές εισφορές και οι συνταξιοδοτικές παροχές στην Ελλάδα, ως ποσοστά του ΑΕΠ, διαμορφώθηκαν αντίστοιχα στο επίπεδο του 11,1% και 13,8%.⁽²⁾

Η διαφορά (έλλειμμα) ανάμεσα στα έσοδα από ασφαλιστικές εισφορές και τις δαπάνες για συνταξιοδοτικές παροχές αντιπροσωπεύει στην Ελλάδα το 3% του ΑΕΠ, που εξαιτίας της μη θεσμοθετημένης και συστηματικής συμμετοχής του Κρατικού Προϋπολογισμού στη χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης, καλύπτεται από τον ελαχθί, για τα ασφαλιστικά ταμεία, τραπεζικό δανεισμό, με 36% επιτόκιο.

Επιπλέον αυτής της χρηματοδοτικής πενίας του συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, παρατηρείται, καθόλη τη μεταπολεμική περίοδο, ο διαχειριστικός έλεγχος του Κράτους και η υποχρεωτική

δέσμευση των αποθεματικών των Ταμείων από την Τράπεζα Ελλάδος με χαμηλούς όρους απόδοσης.

Κατά συνέπεια, η χρηματοδοτική αυτή διαδικασία, σε συνδυασμό με την παρεμπόδιση της ορθολογικής και αποτελεσματικής αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων των Ταμείων, στοιχειοθετούν τη σημαντικότερη αιτία των ελλειμμάτων στους ασφαλιστικούς οργανισμούς. Παράλληλα, στον τομέα των ασφαλιστικών δημογραφικών εξελίξεων, προβλέπεται στο μέλλον μία αύξηση του αριθμού των συνταξιούχων.

Πράγματι, ο συνταξιοδοτικός πληθυσμός από 18% του πληθυσμού (1.900.000 άτομα) το 1990, προβλέπεται ότι θα αυξηθεί σε 24% (2.400.000 άτομα) το 2000. Επίσης σήμερα, τα άτομα ηλικίας από 15-64 ετών είναι 6.400.000 και το ποσοστό συμμετοχής τους στο εργατικό δυναμικό είναι 62%. Το 2025 προβλέπεται ότι, με το ίδιο ποσοστό συμμετοχής, το εργατικό δυναμικό θα είναι μειωμένο κατά 465.000 άτομα. Η μείωση αυτή, σε σύγκριση με το 1990, αποτελεί το 11,7% του εργατικού δυναμικού.

Ειδικότερα, η αύξηση του αριθμού της ομάδας ηλικιών πάνω από 65 ετών, προκαλεί μία αύξηση των συνταξιοδοτικών δαπανών από 15,1% του ΑΕΠ το 1990, σε 18,6% το 2000 και 24,3% του ΑΕΠ το 2020. Στις άλλες χώρες του ΟΟΣΑ, τα ποσοστά αυτά αυξάνονται από 9,7% το 1990, σε 10,4% το 2000 και σε 14,1% του ΑΕΠ το 2020⁽³⁾.

Οι δημογραφικές αυτές εξελίξεις, που ουσιαστικά αποτυπώνουν τη γήραση του πληθυσμού, και οι συνέπειές τους στη χρηματοδότηση των συντάξεων, προϋποθέτουν μία αύξηση του εθνικού εισοδήματος, της τάξης του 1,23% για την περίοδο 1985-2000, 0,97% για την περίοδο 2000-2020 και 1,08 για την περίοδο 2021-2040⁽⁴⁾.

Έτσι, αν δεν συντελεστεί μία σχεδιασμένη, τεκμηριωμένη και ουσιαστική παρέμβαση στα αίτια που συνθέτουν την οικονομική και δημογραφική κρίση της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, τότε το αναγκαίο ποσοστό των εισφορών για τη χρηματοδότηση του κλάδου σύνταξης, απαιτείται να διαμορφωθεί από 17,5% το 1991, σε 25% το 2010, σε 30% το 2030 και σε 33% το 2050.⁽⁵⁾

Είναι προφανές ότι μία τέτοια εξέλιξη της εισφοράς του κλάδου σύνταξης, συμβάλλει τόσο στη μείωση του εισοδήματος των ασφαλισμένων, όσο και στην αύξηση του κόστους παραγωγής.

Κατά συνέπεια, το κεντρικό ερώτημα που αναδεικνύεται, είναι κατά πόσο η πρόσφατη ασφαλιστική πολιτική προαναλογίζεται στην αντιμετώπιση ή όχι των παρατηρούμενων διαρθρωτικών αιτίων του συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων.

2. Η Πρόσφατη Ασφαλιστική Πολιτική: Πορεία προς την απορρύθμιση του συστήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Η πρόσφατη ασφαλιστική πολιτική στην Ελλάδα, εκφράστηκε με την εφαρμογή των Ν.1902/90, Ν.1976/91 και Ν.2084/92.

Το κύριο επιχείρημα της ασφαλιστικής πολιτικής, είναι τα ελλείμματα της κοινωνικής ασφάλισης και οι δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις (το 1990, η σχέση συνταξιούχων/ασφαλισμένων, ήταν 1:2,45 από 1:3,17 του 1980).

Με αφετηρία τους προαναφερόμενους δύο λόγους, η πρόσφατη ασφαλιστική επικεντρώνεται:

- στην αύξηση των εισφορών.
- στην αύξηση των ορίων ηλικίας
- στην επιδείνωση του επιπέδου των κοινωνικών και συνταξιοδοτικών παροχών.

Τα εισπρακτικά οφέλη αυτών των μέτρων, που σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΥΥΠΚΑ, είναι της τάξης των 250 δις. δρχ. τον χρόνο και σε συνδυασμό με τα εισπρακτικά αποτελέσματα των δύο προηγούμενων νόμων (Ν.1902/90 και Ν.1976/91) επιδιώκεται από την ασφαλιστική πολιτική να χρηματοδοτηθούν, ως ένα βαθμό, το έλλειμμα της κοινωνικής ασφάλισης.

Παράλληλα, σε ασφαλιστικό επίπεδο, η διαμορφούμενη στρατηγική προσανατολίζεται στη σταδιακή εξίσωση των εισφορών και των παροχών των ασφαλισμένων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, σε επίπεδο ελαχίστων ορίων.

Επίσης, σε επίπεδο οργάνωσης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, η πρόσφατη ασφαλιστική πολιτική προσανατολίζεται στη βαθμιαία ένταξη των Ταμείων κύριας και επικουρικής ασφάλισης, σ' ένα ενιαίο ασφαλιστικά και οργανωτικά σύστημα, επιβαρύνοντας με σοβαρά χρηματοοικονομικά προβλήματα (ανατροπή των όρων βιωσιμότητας και δημιουργία προϋποθέσεων νέων ελλειμματικών ταμείων) κατά το στάδιο της μετάβασης στο νέο ενιαίο σύστημα.

2.1. Τα κύρια χαρακτηριστικά της πρόσφατης ασφαλιστικής πολιτικής.

Σύμφωνα με τον πρόσφατο ασφαλιστικό νόμο 2084/92, ο ασφαλιστικός πληθυσμός διακρίνεται σε τρεις κατηγορίες:

- α) ασφαλισμένοι μέχρι την 31/12/1982.
- β) ασφαλισμένοι από 1/1/1983 μέχρι 31/12/1992.
- γ) νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας από 1/1/1993.

Η αύξηση των εισφορών, των ορίων ηλικίας καθώς και η μείωση του ποσού της σύνταξης, αφορούν τους ήδη ασφαλισμένους και τους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας. Ειδικότερα, τα κύρια χαρακτηριστικά της πρόσφατης ασφαλιστικής πολιτικής του 1992 αναφέρονται:

2.2.1. Αύξηση των εισφορών

Οι εισφορές του κλάδου των συντάξεων γήρατος, αυξάνονται από 1/1/1993 κατά 2,75%. Έτσι, το συνολικό ποσοστό των εισφορών του κλάδου των συντάξεων στο ΙΚΑ,

είναι της τάξης του 20%. Επίσης, αυξάνεται, μέσα σε μία περίοδο τριών ετών, σε 11%, το ποσοστό των εισφορών των ασφαλισμένων για τον κλάδο σύνταξης των Ταμείων κύριας ασφάλισης των Τραπεζών και των ΔΕΚΟ.

Παράλληλα, αυξάνεται σε 22%, μετά την 1/1/1993, το ποσοστό των εισφορών των εργοδοτών. Επίσης, μετά την 1/1/1993 οι δημόσιοι υπάλληλοι καταβάλλουν το 3% του μισθού τους, προκειμένου να συμβάλλουν χρηματοδοτικά στην συνταξιοδότησή τους. Το ποσοστό αυτό θα αυξηθεί σταδιακά μέχρι του ύψους του 6,67%.

Τέλος, για τους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα που εισέρχονται για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας από 1/1/1993, το ποσοστό των εισφορών του κλάδου σύνταξης είναι 6,67% (ασφαλισμένοι), 13,33% (εργοδότες) και 10% (συμμετοχή του Κρατικού Προϋπολογισμού, η οποία υπολογίζεται όχι στο σύνολο του μισθού, αλλά μέχρι μηνιαίου μισθού 210.000 δρχ.).

2.2.2. Ηλικία συνταξιοδότησης

Για τους νεοασφαλισμένους μετά την 1/1/1993, η ηλικία συνταξιοδότησης για τους άνδρες και τις γυναίκες, είναι 65 ετών. Για τους ήδη ασφαλισμένους προβλέπεται η δυνατότητα από 1/1/1996 να συνταξιοδοτηθούν οι άνδρες σε ηλικία 60 ετών και οι γυναίκες σε ηλικία 55 ετών, με μείωση κατά 6% το χρόνο του ποσού σύνταξης.

Ο ελάχιστος χρόνος ασφάλισης για τους άνδρες και τις γυναίκες, είναι 15 έτη.

Πίνακας 1: Συντάξιμα χρόνια και ηλικία συνταξιοδότησης για τους ασφαλισμένους από 1/1/93 και μετά.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ	ΓΙΑ ΠΛΗΡΗ ΣΥΝΤΑΞΗ			ΓΙΑ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΣΥΝΤΑΞΗ		
	ΣΥΝΤΑΞΙΜΑ ΧΡΟΝΙΑ	ΗΛΙΚΙΑ	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΔΕΣΜΟΣ	ΣΥΝΤΑΞΙΜΑ ΧΡΟΝΙΑ	ΗΛΙΚΙΑ	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΔΕΣΜΟΣ
Α) ΚΟΙΝΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ						
1) ΑΝΤΡΕΣ	15	65		15	60	750 ΗΑ. στην τελευταία 5ετία
2) ΑΝΤΡΕΣ						
α) ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ ΜΕΧΡΙ 31/12/82	35	60				
β)	35	60				
γ) ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 1/1/83	35	60				
3) ΓΥΝΑΙΚΕΣ	15	65		15	60	750 ΗΑ. στην τελευταία 5ετία
4) ΓΥΝΑΙΚΕΣ	35	58				
5) ΜΗΤΕΡΕΣ ανήλικων ή ανύπαντων παιδιών	20	55		20	50	
Β) ΕΙΔΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ						
1) ΒΑΡΕΙΑ ΑΝΘ/ΝΑ ΕΠ/ΤΑ:						
α) ΑΝΤΡΕΣ	15	60	Τα 3/4 των Η.Α. στο ΒΑΕ			
β) ΓΥΝΑΙΚΕΣ	15	60	Τα 3/4 των Η.Α. στο ΒΑΕ			
2) ΤΥΦΛΟΙ ΠΑΡ/ΤΕΤΡΑΠΑΝΗΚΟΙ (σύνταξη πλασματικής 35ετίας)	15					
3) ΓΥΝΑΙΚΕΣ με 3 παιδιά και άνω (ΜΕΙΟΝ: 3 χρόνια για κάθε παιδί μέχρι 5 από την ηλικία των 65 ετών)	20	56-60	(Για 3-5 παιδιά)			
4) ΥΠΕΡΗΛΙΚΕΣ ΒΑΡ. ΑΝΘ. ΕΠΑΓΓ.	15	55	Τα 3/4 των Η.Α. σε στοές μεταλλείων	15	50	Τα 3/4 των Η.Α. σε στοές μεταλλείων

Πηγή: ΟΤΟΕ, 1992.

2.2.3. Απασχόληση συνταξιούχου

Ο συνταξιούχος του ΙΚΑ είναι δυνατόν να εργαστεί, με την προϋπόθεση όμως ότι το συνολικό ποσό της σύνταξης και του μισθού του δεν υπερβαίνει το ποσό που προκύπτει από το πενήνταπλάσιο του κατώτερου ημερομισθίου που ισχύει.

Ο συνταξιούχος δημόσιος υπάλληλος είναι δυνατόν να εργασθεί με την προϋπόθεση ότι μειώνεται η σύνταξη του κατά 30%-50%, περίπου. Κατά την διάρκεια της απασχόλησής του, δεν υπάρχει περιορισμός στο ύψος του μισθού του.

2.2.4. Ειδική εισφορά

Οι συνταξιούχοι όλων των ταμείων, εκτός των συνταξιούχων του ΝΑΤ, καταβάλλουν κάθε μήνα από 1/1/93 ειδική εισφορά 2% για τις συντάξεις από 101.000-200.000 δρχ., 3% για τις συντάξεις από 201.000-300.000 δρχ.,... κλπ. μέχρι ποσοστού 5%.

2.2.5. Υπολογισμός του συντάξιμου μισθού

Για τους νεοασφαλιζόμενους από 1/1/93 ο υπολογισμός του συντάξιμου μισθού, πραγματοποιείται με βάση τους μισθούς των πέντε τελευταίων ετών, πριν την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης.

2.2.6. Ποσό της σύνταξης

Για τους ήδη ασφαλισμένους, το ποσό της σύνταξης γήρατος με 35 χρόνια ασφάλισης, δεν υπερβαίνει το 80% του συντάξιμου μισθού, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το

τετραπλάσιο του κατά κεφαλή εισοδήματος (1991) δηλ. $105.000 \times 4 = 420.000$ δραχ. Το ποσό της επικουρικής σύνταξης με 35 χρόνια ασφάλισης, δεν υπερβαίνει το 20% του συντάξιμου μισθού.

Για τους νεοασφαλιζόμενους από 1/1/93, το ποσό της σύνταξης γήρατος με 35 χρόνια ασφάλισης θα είναι ίσο με το 60% του συντάξιμου μισθού. Το ποσό αυτό αυξάνεται κατά 8% για το πρώτο παιδί, κατά 10% για το δεύτερο, κατά 12% για το τρίτο παιδί... κλπ.

Παράλληλα για τους νεοασφαλιζόμενους από 1/1/93, καταργείται το ανώτατο όριο αποδοχών επί των οποίων υπολογίζονται οι εισφορές υπέρ του ΙΚΑ, χωρίς όμως και να καταργείται το ανώτατο όριο στις συντάξεις.

2.2.7. Ποσό των κατώτατων ορίων συντάξεων

Για τους ήδη ασφαλισμένους του ΙΚΑ, η κατώτατη σύνταξη γήρατος ($20 \times 3.870 = 77.400$ δραχ.) προϋποθέτει ασφαλιστική περίοδο 4.500 ημερών. Το ποσό αυτό αυξάνεται κατά 1% για κάθε 300 ημέρες ασφάλισης πλέον των 4.500 ημερών.

Για τους νεοασφαλιζόμενους από 1/1/93, το ποσό της σύνταξης γήρατος αποτελεί το 1,714% του συντάξιμου μηνιαίου μισθού. Το ποσό της επικουρικής σύνταξης αποτελεί το 0,571% του συντάξιμου μηνιαίου μισθού.

2.2.8 Επικουρική ασφάλιση

Από 1/1/1995 η σχέση εισφοράς ασφαλισμένου-εργοδότη θα διαμορφωθεί στο 1:1. Παράλληλα, τα ποσοστά ασφαλιστρών, δεν μπορούν να είναι μικρότερα του 3% για τον κάθε ένα.

3. Παρατηρήσεις επί της Πρόσφατης Ασφαλιστικής Πολιτικής

Τα χαρακτηριστικά των ρυθμίσεων της πρόσφατης ασφαλιστικής πολιτικής, αναφέρονται κυρίως στις εισπρακτικές και ασφαλιστικές πλευρές της κοινωνικής ασφάλισης.

Δεν αναφέρονται στην Διοίκηση των ασφαλιστικών Ταμείων, στην οργάνωση του ασφαλιστικού συστήματος, στην αυτοτελή και αποτελεσματική αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των Ταμείων (2,5 τρισ. δραχ., 1992), ποσό που αντιστοιχεί στο 18% του ΑΕΠ) καθώς και στη ρύθμιση των χρεών των ασφαλιστικών οργανισμών, ούτως ώστε να αντιμετωπιστούν τα ζητήματα ρευστότητας και να δημιουργηθούν νέα κεφαλαιοποιητικά στοιχεία στο σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων.

Παράλληλα, επέρχονται σοβαρές ανακατατάξεις στις χρηματοοικονομικές εισροές των ταμείων κύριας ασφάλισης, Επικούρησης και Εφάπαξ, σε βαθμό που να ανατρέπονται οι όροι βιωσιμότητας και έτσι να προκαλούνται οι προϋποθέσεις δημιουργίας νέων ελλειμματικών ταμείων, εκτός του γεγονότος ότι η πρόσφατη ασφαλιστική πολιτική, αδύνατη να συμβάλει στην αντιμετώπιση των δυσμενών δημογραφικών εξελίξεων του ασφαλιστικού συστήματος.

Κατά συνέπεια, οι πρόσφατες ασφαλιστικές ρυθμίσεις, μη αποκαθιστώντας τη μακροοικονομική ισορροπία της κοινωνικής ασφάλισης, οδηγούν στην αναγκαιότητα ανεύρεσης πρόσθετων πόρων για την αντιμετώπιση των ελλειμμάτων της κοινωνικής ασφάλισης.

Οι παρατηρήσεις αυτές βασίζονται, κατά κύριο λόγο, στις δύο στρατηγικού χαρακτήρα αδυναμίες της πρόσφατης ασφαλιστικής πολιτικής. Συγκεκριμένα, ενώ η κρίση του συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων είναι συνολική, οι νέες ρυθμίσεις περιορίζονται σε ορισμένες συγκεκριμένες πλευρές της κοινωνικής ασφάλισης. Επίσης, ενώ τα ελλείμματα του ασφαλιστικού συστήματος αποτελούν σοβαρό διαρθρω-

τικό πρόβλημα, η πρόσφατη ασφαλιστική πολιτική διακρίνεται από εισπρακτικό και βραχυχρόνιας προοπτικής χαρακτήρα.

Κατά συνέπεια, προβάλλει η αναγκαιότητα αναζωογόνησης των ασφαλιστικών ταμείων από την χρηματοοικονομική και ασφαλιστική ασφυξία και αποκατάστασης της οικονομίας και κοινωνικής ισορροπίας στο σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων.

4. Αντί Επιλόγου

Η επιδίωξη για ουσιαστική αντιμετώπιση της κρίσης της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα και η αποκατάσταση της οικονομικής και κοινωνικής της ισορροπίας, εναποθέτουν την υλοποίησή τους στην πολιτική της αναμόρφωσης, η οποία στις σημερινές συνθήκες αποτελεί τη μοναδική ρεαλιστική λύση μιας κοινωνικής πολιτικής εξυγίανσης του συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων.

Ειδικότερα, η προοπτική της αναμόρφωσης απαιτείται να αναπτυχθεί πάνω σε τέσσερις κεντρικούς άξονες:

- Άμεση ρύθμιση των χρεών της κοινωνικής ασφάλισης, ως βασική προϋπόθεση για αφετηρία δημιουργίας κεφαλαιοποιητικών στοιχείων στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.
- Οργάνωση και συγκρότηση της κοινωνικής ασφάλισης, μετά από μελέτη και προγραμματισμό, με ομαδοποιήσεις ομοειδών ταμείων ως βασική προϋπόθεση υπέρβασης των δυσμενών δημογραφικών συνθηκών στα ταμεία.
- Αυτοδιοίκηση και αυτοδιαχείριση τόσο στη λήψη ασφαλιστικών αποφάσεων, όσο και στην αυτοτελή επενδυτική πολιτική με την ελεύθερη αξιοποίηση των αποθεματικών και γενικότερα των περιουσιακών στοιχείων των ταμείων.
- Διεκδίκηση από την Κοινότητα ανάπτυξης του κοινωνικού τομέα, σε ανώτερα και όχι σε ελάχιστα όρια, στα πλαίσια συγκλίσεων των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στα Κράτη-μέλη. Ο εμπλουτισμός της χρηματο-

δοτικής σφαίρας της κοινωνικής ασφάλισης, απαιτεί νέους πόρους που εξασφαλίζονται από την εισπραξη των νομοθετημένων εσόδων, την ορθολογική και αποτελεσματική αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των ταμείων, την επέκταση της ασφάλισης στις νέες μορφές απασχόλησης, τη θεσμοθέτηση της τριμερούς χρηματοδότησης, τη χρηματοδότησή της κοινωνικής και

προνοιακής πολιτικής από τον τακτικό προϋπολογισμό. Η ρεαλιστικότητα αυτής της πρότασης, εκτός από την τεχνικο-οικονομική και κοινωνικο-ασφαλιστική της υποστηρίξη, θεμελιώνεται και από:

- το κλίμα εμπιστοσύνης που δημιουργεί στους ασφαλισμένους και συνταξιούχους, αφού κινητήρια δύναμη της αναμόρφωσης αποτελεί ο ουσιαστικός κοινωνικός διάλογος.

- την ανάληψη της διοίκησης των ασφαλιστικών ταμείων από τους ίδιους τους ασφαλισμένους και τους συνταξιούχους με την αυτοδιοίκηση και αυτοδιαχείριση της λειτουργίας τους.

- τη σταδιακή προσέγγιση των συγκλίσεων και τη βαθμιαία διαμόρφωση ενιαίων ασφαλιστικών αρχών, που να ανταποκρίνονται στην ικανοποίηση των ασφαλιστικών αναγκών του ασφαλιστικού και συνταξιοδοτικού πληθυσμού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Π. Πέτρουλας - Σ. Ρομπόλης - Χρ. Ρουπακιώτης: *Πόρισμα για την αναμόρφωση του συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων στην Ελλάδα*, Αθήνα 1992, σελ. 5.
2. Στη Γαλλία οι ασφαλιστικές εισφορές και οι συνταξιοδοτικές παροχές ως ποσοστά του ΑΕΠ, διαμορφώθηκαν το 1988 στο επίπεδο του 21,8% και 20,8% αντίστοιχα. Στη Γερμανία 16,8% και 16% αντίστοιχα, στην Ιταλία 13,8% και 17,3% αντίστοιχα, στην Ισπανία 12,6% και 16,2% αντίστοιχα και στην Αγγλία 6,7% και 14% αντίστοιχα (Βλ. ΟΟΣΑ - ΕΟΚ 1988).
3. *Έκθεση Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για το Ασφαλιστικό σύστημα στην Ελλάδα*, 1992, σελ. 4.
4. Ο.С.Д.Е.: *Reforming public pension*, Paris 1988.
5. Μ. Νεκτάριος: *Η κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα*, Αθήνα 1991, σελ. 63.

